EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 2.4.2009
KOM(2009) 153 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om samexistens mellan genetiskt modifierade grödor och konventionellt och ekologiskt jordbruk

{SEK(2009) 408}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om samexistens mellan genetiskt modifierade grödor och konventionellt och ekologiskt jordbruk

1. INLEDNING

Det faktum att genetiskt modifierade organismer (nedan kallade GMO) samexisterar med konventionell och ekologisk jordbruksproduktion beror på att konsumenterna såväl som jordbrukarna har valt att utnyttja den individuella valfriheten och utnyttja de ekonomiska möjligheterna. Jordbrukarna ska därvid iaktta de märkningsregler som gäller för genetiskt modifierade organismer. Enligt direktiv 2001/18/EG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön[1], förordning (EG) nr 1829/2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder[2] och förordning (EG) nr 1830/2003 om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedel och foderprodukter som är framställda av genetiskt modifierade organismer[3], ska GMO och livsmedel och foder som innehåller, består av eller har framställts av GMO märkas på ett sådant sätt att detta framgår och konsumenterna kan välja utifrån den informationen. Detta innebär att produkter som måste märkas som GMO-produkter måste separeras från omärkta produkter.

Eftersom samtliga miljö- och hälsoaspekter som rör GMO-grödorna behandlas under godkännandeförfarandet är det, när det gäller samexistens, främst frågor som den tekniska särhållningen och de eventuella ekonomiska konsekvenserna av GMO-inblandning med icke-GMO-grödor som bör diskuteras.

Enligt artikel 26a i direktiv får medlemsstaterna vidta lämpliga nationella åtgärder för samexistens för att förhindra oavsiktlig förekomst av genetiskt modifierade organismer i andra produkter. Kommissionens rekommendation 2003/556/EG om riktlinjer för utarbetande av nationella strategier och bästa praxis för samexistens mellan genetiskt modifierade grödor och konventionellt och ekologiskt jordbruk[4] har tagits fram för att hjälpa medlemsstaterna då de utarbetar nationell lagstiftning eller andra strategier för samexistens.

I mars 2006 antog kommissionen en första rapport om nationella åtgärder avseende samexistens mellan genetiskt modifierade grödor och konventionellt och ekologiskt jordbruk[5].

Den 22 maj 2006 antog rådet (jordbruk) slutsatser om samexistens, i vilka kommissionen uppmanas att vidta följande åtgärder:

(1) Så snart som möjligt lägga fram förslag om tröskelvärden för gemenskapen för märkning av utsäde.

---

1 EGT L 106, 17.4.2001, s. 1.
2 EUT L 268, 18.10.2003, s. 1.
3 EUT L 268, 18.10.2003, s. 24.
4 EUT L 189, 29.7.2003, s. 36.
5 SEK(2006) 104 slutlig och kommissionens arbetsdokument http://ec.europa.eu/agriculture/co-existence/sec313_en.pdf

(2) I nära samarbete med medlemsstaterna och aktörerna på området ta fram goda metoder för tekniska särhållningsåtgärder och på grundval av dessa utarbeta riktlinjer för grödspecifika åtgärder.

(3) Öka användningen av COEX-NET[6] för informationsutbyte beträffande särhållning av grödor och ansvarsfrågor, även gränsöverskridande samexistensproblem, och diskutera möjliga lösningar på sådana eventuella problem.

(4) Undersöka möjligheterna att minimera de gränsöverskridande samexistensproblemen i samarbete med medlemsstaterna.

(5) Ta fram hållbara lösningar, som är förenliga med EU-lagstiftningen, inom områden där jordbruksstrukturerna och jordbruksvillkoren är sådana att det är svårt att åstadkomma samexistens för en viss gröda på ett och samma jordbruk.

(6) Stärka forskningen om samexistens inom EU för att åtgärda den rådande bristen på kunskaper på området och göra befintliga resultat tillgängliga för medlemsstaterna.

(7) Studera vilka nationella civilrättsliga ansvarssystem som finns för situationer när det uppstår skador på grund av GMO-inblandning i icke-GMO-grödor, även i fall då det är fråga om gränsöverskridande situationer. I samband härmed bör kommissionen också undersöka vilka specifika ersättnings- och försäkringsordningar som har inrättats i medlemsstaterna.

(8) Fortsätta att i samarbete med medlemsstaterna undersöka om det är lämpligt att vidta ytterligare åtgärder för att fastställa gemensamma principer för samexistens.

Föreliggande rapport är en översikt över de åtgärder som kommissionen har vidtagit i enlighet med det mandat som den tilldelats genom rådets slutsatser. Rapporten innehåller också en översikt över hur långt genomförandet av nationella och regionala åtgärder avseende samexistens har kommit. Översikten bygger på den information som har tillhandahållits av medlemsstaterna.

2. TRÖSKELVÄRDEN FÖR UTSÄDE

Enligt direktiv 2001/18/EG är det möjligt att undanta partier av utsäde från märkning om de innehåller spår av genetiskt modifierat utsäde som har godkänts för odling inom EU och om halterna ligger under ett visst tröskelvärde. Kommissionen håller på att genomföra en konsekvensbedömning avseende sådana tröskelvärden och den bedömningen kommer att ligga till grund för ett förslag till rättsakt som kommissionen kommer att lägga fram. När kommissionen tar fram sitt förslag till rättsakt kommer den att ta hänsyn till rådets slutsatser om genetiskt modifierade organismer av den 5 december 2008, i vilka det anges att sådana tröskelvärden bör fastställas på så låga nivåer som är praktiskt genomförbara, proportionella och fungerande för alla ekonomiska aktörer och att de måste bidra till att garantera valfrihet för producenter och konsumenter av såväl konventionella, organiska som genetiskt modifierade produkter.

---

[6] Nätverksgruppen för utbyte och samordning av information om samexistens mellan genetiskt modifierade, konventionella och ekologiska grödor.

3. RIKTLINJER FÖR GRÖDSPECIFIKA SAMEXISTENSÅTGÄRDER, GRÄNSÖVERSKRIDANDE PROBLEM OCH REGIONER DÄR DET ÄR SVÅRT ATT ÅSTADKOMMA SAMEXISTENS

Kommissionen har inrättat Europeiska kontoret för samexistens mellan grödor (ECoB[7]), vars uppgift är att utarbeta grödspecifikt referensmaterial om bästa praxis för samexistens. ECoB kommer också att bidra till att undersöka hur potentiella gränsöverskridande problem kan minimeras och ta fram rekommendationer för de områden där jordbruksstrukturerna och jordbruksförhållandena försvårar samexistens på ett och samma jordbruk för en viss gröda.

ECoB består av ett sekretariat och tekniska arbetsgrupper för specifika grödor som består av företrädare för medlemsstaterna. Aktörerna på området konsulteras också, särskilt via den särskilda rådgivande grupp som har inrättats av kommissionen.

ECoB:s första tekniska arbetsgrupp arbetar med att utveckla samexistensåtgärder för produktion av majs. Gruppen förväntas ta fram material om bästa praxis för majsproduktion till 2010.

4. NÄTVERKSGRUPPEN FÖR UTBYTE OCH SAMORDNING AV INFORMATION OM SAMEXISTENS (COEX-NET)

Nätverksgruppen för utbyte och samordning av information om samexistens mellan genetiskt modifierade, konventionella och ekologiska grödor (COEX-NET) har som uppgift att underlätta utbytet av information om samexistens mellan medlemsstaterna och kommissionen. Gruppen sammanträdde vid två tillfällen under 2006, vid ett tillfälle 2007 och vid ett tillfälle 2008.

5. FORSKNING PÅ GEMENSKAPSNIVÅ OM SAMEXISTENS

Tre forskningsprojekt om samexistens beviljades stöd inom sjätte ramprogrammet för forskning. Projektet Sigmea avslutades i november 2008. Inom projektet studerade man hur gener från GMO, i tid och rum, sprids inom Europa till utsädes- och odlingssystem. Syftet med detta var att fastställa lämpliga samexistensåtgärder. Projekten Transcontainer och Co-Extra pågår fortfarande och kommer att avslutas under 2009.

I februari 2006 offentliggjorde kommissionens gemensamma forskningscentrum en rapport[8] i vilken man analyserar i vilken mån det är nödvändigt och genomförbart att ändra jordbruksmetoderna för att säkra samexistensen.

6. NATIONELLA ANSVARSSYSTEM OCH ORDNINGAR FÖR ERSÄTTNING VID SKADOR SOM UPPSTÅR PÅ GRUND AV INBLANDNING AV GMO

Inblandning av GMO kan sänka värdet på icke-genmodifierade produkter, vilket åsamkar producenterna ekonomiska förluster. Till exempel kan det bli nödvändigt att en produkt som

---

7 http://ecob.jrc.ec.europa.eu/

8 ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/eur22102en.pdf

drabbats av inblandning märks som en genmodifierad produkt enligt EU-lagstiftningen. Detta kan leda till att produkten säljer sämre.

Inblandning av GMO kan få särskilda konsekvenser för ekologiska produkter. Enligt förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter[9] får produkter som på grund av inblandning av GMO måste märkas i enlighet med gemenskapslagstiftningen inte längre saluföras som ekologiska produkter.

Ansvaret för de ekonomiska förluster som uppstår på grund av att GMO sprids till icke-GMO-grödor är en civilrättslig fråga för vilken medlemsstaterna är behöriga. En undersökning[10] som har beställts av kommissionen visar att alla de nationella lagstiftningarna omfattar ett visst minimiskydd inom ramen för de gängse skadeståndsreglerna. Huvudparten av medlemsstaterna har inte gjort några ändringar av sina skadeståndsvillkor med tanke på den specifika situation som GMO-inblandning innebär.

Det finns emellertid skillnader i medlemsstaternas skadeståndsregler som gör att skadeståndskrav på grund av GMO-inblandning kan komma att behandlas på olika sätt. I ett culpabaserat system måste det läggas fram bevis för att den anklagade har begått ett fel eller agerat vårdslöst, medan utslaget i ett strikt ansvarssystem inte beror på någon värdebedömning av den anklagades agerande. Vissa medlemsstater har infört särskilda system med strikt ansvar med avseende på GMO-inblandning.

I nästan alla rättssystem finns det också särskilda regler om granntvister, vilka också kan tillämpas vid fall av ekonomisk skada på grund av GMO-inblandning.

Fram till nu har det inte förekommit några rättsfall i medlemsstaterna som skulle kunna illustrera hur de olika reglerna tillämpas av nationella domstolar.

Det förefaller i nuläget inte finnas några försäkringsprodukter på EU-marknaden som täcker riskerna med GMO-inblandning. I fyra medlemsstater krävs det dock, eller kan det dock krävas från fall till fall, att det tecknas försäkringar eller ställs ekonomiska säkerheter som täcker potentiella ekonomiska skador för att tillstånd för odling av GMO-grödor ska beviljas.

Vissa medlemsstater har inrättat fonder för ersättning för ekonomiska skador till följd av GMO-inblandning. I de fall det fastställs villkor om betalning till fonderna, finansieras fonderna genom en avgift som tas ut för odling av GMO-grödor. Eftersom det ännu inte har betalats ut någon ersättning från någon av fonderna är det inte möjligt att avgöra om de avgifter som tas ut är lämpliga, dvs. om det å ena sidan är möjligt att undvika underfinansiering som innebär att vissa skador inte kan ersättas fullt ut, och, å andra sidan, överfinansiering som innebär att avgifterna blir en för tung ekonomisk börda för de jordbrukare som odlar GMO-grödor.

Medlemsstaterna har ännu inte rapporterat några fall av ekonomiska skador på grund av gränsöverskridande inblandning av GMO. Gränsöverskridande juridiska frågor regleras genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II[11]).

---

9 EUT L 189, 20.7.2007, s. 1.

10 http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/liability_gmo/index_en.htm

11 EUT L 199, 31.7.2007, s. 40.

7. ÖVERSIKT ÖVER NATIONELLA ÅTGÄRDER FÖR SAMEXISTENS

Femton medlemsstater har hittills antagit särskild lagstiftning om samexistens[12]. Tre medlemsstater har skickat in utkast till sådan lagstiftning till kommissionen. Kommissionen bedömer om de nationella samexistensåtgärderna är förenliga med den inre marknaden i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter[13].

Inga medlemsstater har anmält åtgärder i någon annan form än lagstiftning, men vissa medlemsstater planerar inte heller att utarbeta lagstiftning på området inom någon nära framtid, eftersom det inte anses sannolikt att det kommer att odlas GMO-grödor på deras territorier.

I vissa medlemsstater är det de regionala myndigheterna som är behöriga när det gäller samexistens.

Eftersom det inte odlas GMO-grödor i de flesta medlemsstaterna har det ännu inte genomförts några program som testar hur samexistenslagstiftningen tillämpas och fungerar i praktiken. De övervakningsprogram som finns i vissa medlemsstater har inte visat på några brister när det gäller obligatoriska samexistens- och märkningsbestämmelser.

Inga medlemsstater har angett att de befintliga samexistensreglerna inte skulle vara tillräckliga för att säkra den nödvändiga separationen mellan GMO-grödor och andra grödor. Medlemsstaterna har inte heller rapporterat några rättsfall rörande GMO-inblandning i andra grödor, men det har rapporterats ett fall som rör biodling.

Med undantag för ett litet antal medlemsstater som inte har tagit fram åtgärder för samexistens, genomförde huvudparten av medlemsstaterna samråd med aktörerna på området innan samexistensåtgärderna togs fram.

7.1. Information, registrering och utbildning

De olika nationella bestämmelserna om den information om odling av GMO-grödor som ska ges till de offentliga myndigheterna, tredjeparter och allmänheten skiljer sig åt på detaljnivå. För att bevilja godkännande för odling av GMO-grödor kräver vissa medlemsstater att det görs en bedömning från fall till fall, medan andra endast kräver att jordbrukarna anmäler sådan odling till de behöriga myndigheterna. En medlemsstat kräver ingen individuell registrering av jordbrukare som odlar GMO-grödor.

I de flesta medlemsstaterna måste de jordbrukare som odlar GMO-grödor informera sina närmaste grannar om odlingen, samt de aktörer som de delar jordbruksmaskiner med och ägarna till den mark på vilken odlingen kommer att ske. I tre medlemsstater ska även biodlarna inom ett visst avstånd från den aktuella GMO-odlingen underrättas.

Allmänheten kan oftast få information om GMO-odling via offentliga register. Sådana register kan antingen innehålla detaljerade upplysningar om odlingslotterna, om odlarna och

---

12 AT, BE, CZ, DE, DK, FR, HU, LT, LU, LV, NL, PT, RO, SE, SK.

13 EGT L 204, 21.7.1998, s. 37. Lagstiftningsutkasten finns tillgängliga på http://ec.europa.eu/enterprise/tris/pisa/app/search/

om var odlingslotterna är belägna, eller mer övergripande uppgifter, som om hur stor andel av marken i en viss region eller administrativ enhet som används för GMO-odling.

I vissa medlemsstater måste de som distribuerar utsäde rapportera om hur stora mängder GMO-utsäde de har sålt och/eller informera jordbrukarna om de samexistensregler som gäller. I vissa fall råder registreringskrav för de aktörer som transporterar, lagrar och förpackar GMO-grödor.

Vissa medlemsstater kräver att GMO-odlarna ska genomgå obligatorisk utbildning eller bevisa att de har de kunskaper som krävs för att de ska kunna tillämpa särhållningsåtgärderna.

7.2. Tekniska särhållningsåtgärder

De flesta medlemsstaterna har utarbetat sina samexistensåtgärder på ett sådant sätt att det säkras att man inte överskrider tröskelvärdet på 0,9 % i livsmedel och foder. Över det värdet måste det måste anges i märkningen att livsmedel och foder innehåller GMO. Vissa medlemsstater har angett att de strävar efter så låga inblandningsnivåer som möjligt. Vissa medlemsstater tar hänsyn till att det i framtiden kan komma andra tröskelvärden än noll för utsäde, vilket begränsar möjligheterna för inblandning från andra källor in utsäde och kräver strängare särhållning ute på fälten.

Tolv medlemsstater har antagit särhållningsåtgärder för minst en gröda. Den rumsliga särhållningen säkras oftast genom att det fastställs vilka isoleringsavstånd som ska finnas mellan fält med GMO-grödor och fält med andra sexuellt kompatibla grödor. Isoleringsavstånden ersätts i vissa fall, helt eller delvis, av buffertzoner mellan fält med GMO-grödor och fält med andra sexuellt kompatibla grödor som skördas och behandlas som GMO-grödor. I andra medlemsstater är buffertzoner ett obligatoriskt komplement till isoleringsavstånden. Två medlemsstater tillåter att man utnyttjar grödornas olika blomningsperioder.

Vissa medlemsstater kräver att det hålls samråd med grannarna, och i vissa fall att grannarna ger sitt skriftliga godkännande för odling av GMO-grödor, i de fall grannarnas mark ingår i ett isoleringsavstånd.

De nationella särhållningsåtgärderna omfattar för närvarande majs, och i vissa medlemsstater, potatis, sockerbetor, foderbetor, vete och raps.

I sex medlemsstater har det införts striktare regler för särhållning mellan fält där det odlas GMO-grödor och fält där det odlas ekologiska grödor än vad som gäller för särhållning mellan GMO-odling och konventionell odling. I sex medlemsstater gäller identiska särhållningsbestämmelser. Vissa medlemsstater har antagit särskilda särhållningsbestämmelser för mark som används för utsädesproduktion.

Utformningen av särhållningsbestämmelserna skiljer sig åt mellan medlemsstaterna. Bland annat kan isoleringsavstånden för majs variera mellan 25 och 600 meter när det gäller konventionell majs och mellan 50 och 600 meter när det gäller ekologisk majs.

En medlemsstat kräver att GMO-odlarna iakttar ett isoleringsavstånd i förhållande till biodlingar.

I samtliga medlemsstater ska särhållningsåtgärder vidtas av GM-odlarna och de aktörer som hanterar GMO-utsäde och skördade GMO-produkter. Icke-GMO-odlare hålls endast

ansvariga i de fall då de frivilligt går med på att gemensamt genomföra särhållningsåtgärder. Vad gäller samexistens inom utsädesproduktionen anser vissa medlemsstater att ansvaret för åtgärderna ligger på utsädesproducenterna, medan andra medlemsstater anser att det GMO-odlarna som bär ansvaret.

Vissa medlemsstater ger aktörerna möjlighet att sinsemellan komma överens om att inte vidta några särhållningsåtgärder, medan det i andra medlemsstater är obligatoriskt att alltid vidta särhållningsåtgärder.

Vissa medlemsstater har regler om särhållning i samband med viss jordbruksverksamhet (som framdrivning av plantor, skörd, verksamhet efter skörd, transport och lagring), medan andra medlemsstaters regler endast inriktas på särhållning mellan angränsande fält.

7.3. Begränsning av odlingen av GMO-grödor

Många medlemsstater har infört särskilda förfaranden när det gäller odling av GMO-grödor i naturskyddsområden (som Natura 2000-områden) eller har förbjudit sådan odling. De bestämmelserna rör inte samexistens och bör bedömas enligt befintlig gemenskapslagstiftning.

Trots att vissa medlemsstater har gjort det möjligt att definiera områden där odling av GMO-grödor bör vara förbjuden av socio-ekonomiska skäl har det ännu inte fastställts några sådana områden. Om det fastställs sådana områden ska detta anmälas till kommissionen. Om en sådan åtgärd inte anmäls finns det risk för att åtgärden är ogiltig och inte kan tillämpas avseende enskilda odlare. Vissa regioner i vissa medlemsstater har förklarat sig vara GMO-fria, men sådana uttalanden är av politisk natur och utgör inte några juridiskt bindande förbud.

Vissa medlemsstater har gjort det möjligt att definiera regioner där det endast får odlas en viss GMO-gröda eller regioner där det endast får odlas icke-GMO-grödor. Sådana regioner ska fastställas på grundval av frivilliga beslut som fattas av samtliga jordbrukare i den berörda regionen.

Fyra medlemsstater har förbjudit odling av GMO-majsen MON810 i enlighet med de skyddsåtgärder som fastställs i EU-lagstiftningen i avvaktan på nya vetenskapliga rön från säkerhetsbedömningen av GMO. I de medlemsstaterna är det för närvarande inte möjligt att odla GMO-grödor eftersom MON810 i nuläget är den enda GMO-gröda som finns tillgängligt för kommersiell odling i EU. De bestämmelserna rör inte samexistens och bedöms i enlighet med det förfarande som föreskrivs i EU-lagstiftningen.

7.4. Administrativa bestämmelser

De flesta av de medlemsstater som har antagit lagstiftning om samexistens har också antagit regler om övervakning och kontroll av efterlevnaden av bestämmelserna. Bestämmelserna har endast omsatts i praktiken i de medlemsstater där GMO-grödor faktiskt odlas.

Överträdelse av lagstiftningen om samexistens är straffbart i vissa, men inte alla medlemsstater.

7.5. Erfarenheter av kommersiell odling av GMO-majs

GMO-majsen MON810 är för närvarande den enda GMO-gröda som odlas i EU. Den är resistent mot vissa skadedjur av ordningen fjärilar. Den information som medlemsstaterna har

tillhandahållit visar att det under 2008 odlades MON810 i sex medlemsstater (CZ, DE, ES, PT, RO, SK). Odlingarna täckte cirka 100 000 hektar, vilket utgör 1,2 % av den sammanlagda majsodlingsarealen i EU-27 för samma år. I vissa medlemsstater utgör emellertid odlingen av GMO-majs en större andel av den sammanlagda majsodlingen (till exempel 20 % i Spanien).

I allmänhet anser medlemsstaterna att deras nationella samexistensåtgärder inte i någon större utsträckning påverkar jordbrukarnas beslut om att börja odla GMO-grödor eller inte, men frågan bör utredas grundligare. Den allmänna tendensen är att de arealer som används för odlingen ökar i de sju ovannämnda medlemsstaterna och av dessa har fem infört bindande samexistensregler.

7.6. Gränsöverskridande samexistens

Än så länge har bara ett fåtal medlemsstater inlett samarbete med andra medlemsstater för att ta fram åtgärder avseende gränsöverskridande samexistens. Det har inte dokumenterats några fall av gränsöverskridande GMO-inblandning.

7.7. Nationell forskning om samexistens

Många medlemsstater har rapporterat att nationell forskning har legat till grund för de samexistensåtgärder som de har utarbetat. I tretton medlemsstater pågår det fortfarande forskning på området.

8. SLUTSATSER

Sedan 2006 har medlemsstaterna gjort stora framsteg i utvecklingen av lagstiftning om samexistens. Denna utveckling av regelverket har gått hand i hand med en måttlig ökning av odlingsarealerna med genetiskt modifierade grödor. Produktionen av genetiskt modifierade grödor är dock fortfarande en nischproduktion i EU. I dagsläget finns det bara en enda genetiskt modifierad produkt i kommersiell användning och odlingen har mycket begränsad omfattning.

I samhället i stort råder det fortfarande oenighet om odling av genetiskt modifierade grödor i EU, men det finns inga konkreta indikationer på att det funnits praktiska problem med införandet av genetiskt modifierade grödor i EU-jordbruket. Denna bedömning baseras dock på de begränsade kommersiella erfarenheter som hittills gjorts. De mer omfattande praktiska erfarenheterna från odling under flera år är begränsade till enskilda områden i några få medlemsstater.

Det har inte kommit några rapporter om ekonomiska skador som orsakats genom bristande efterlevnad av medlemsstaternas bestämmelser om samexistens eller av att bestämmelserna i sig inte skulle ge en tillräcklig grad av särhållning av genetiskt modifierade och grödor som inte är genetiskt modifierade. De övervakningsprogram som inrättats av medlemsstaterna har inte avslöjat några brister i de befintliga bestämmelserna.

Medlemsstaterna har olika angreppssätt för samexistensen vad gäller administrativa förfaranden och tekniska särhållningsåtgärder. Det finns dock inga övertygande bevis för att skillnaderna i regelverk skulle vara någon avgörande faktor för jordbrukarnas eventuella beslut om att odla GMO-grödor. Andra aspekter som tycks vara minst lika viktiga är förekomsten av lämpliga avsättningsmöjligheter för GMO-produkter, regionala variationer vad gäller eventuella fördelar eller nackdelar med GMO-grödor jämfört med dessa grödors

traditionella eller biologiska motsvarigheter samt olika samhällsaspekter, som granntvister och förstörelse av åkrar. Dessa aspekters betydelse visas av GMO-odlingarnas ojämna geografiska spridning även inom enskilda medlemsstater med identiska system för samexistens.

De skillnader som iakttagits mellan medlemsstaternas åtgärder kan åtminstone i någon mån förklaras med regionala variationer i fråga om odlingstekniska, klimatmässiga och andra faktorer som avgör sannolikheten för inblandning av GMO-grödor i andra grödor. Ytterligare erfarenheter måste göras för att man helt ska kunna bedöma hur effektiva medlemsstaternas samexistensåtgärder är. Europeiska kontoret för samexistens mellan grödor kommer att utarbeta riktlinjer för detta.

Även om olika samexistensstrategier i medlemsstater som gränsar till varandra kan ge upphov till gränsöverskridande problem har inga sådana svårigheter iakttagits i praktiken. Därför tycks det för närvarande inte nödvändigt att utveckla några särskilda åtgärder för gränsöverskridande frågor kopplade till samexistens.

Kommissionen anser att det inte är lämpligt att inleda en utveckling av gemenskapsbestämmelser som skulle kunna inverka på de nationella ansvarsbestämmelserna för skador orsakade av GMO-inblanding. Såsom förklaras ovan beror en stor del av denna mångfald på skillnader mellan de befintliga nationella ansvars- och ersättningssystemen, som också är tillämpliga på annan ekonomisk verksamhet. Dessa skillnader har ännu inte lett till något behov av harmonisering. Medlemsstaternas olika jurisdiktioner har också utvecklat individuella anspråkskulturer och distinkta ersättningskulturer. Om enhetliga bestämmelser skapas för det speciella särfall som GMO-inblanding utgör kan det leda till en parallell tillämpning av olika skadeståndsrättsliga regler i en och samma medlemsstat.

Det står klart att försäkringslösningar saknas för den här typen av skador, och därför uppmanas medlemsstaterna att utreda hur man kan uppmuntra försäkringsbolag att utveckla lämpliga produkter.

Forskning om olika samexistensaspekter pågår fortfarande i många medlemsstater. Detta illustrerar behovet av att ytterligare utveckla kunskapsbasen om samexistens. På medellång sikt krävs ytterligare forskning om särhållning av GMO-produktionskedjor och övriga produktionskedjor utanför jordbruket.

När man bedömer bästa sättet att hantera samexistensen i fortsättningen måste man ta hänsyn till de kommersiella erfarenheterna i medlemsstaterna. Bedömningen måste innefatta en välunderbyggd analys av effektiviteten i de åtgärder som vidtas. Man måste också analysera effekterna av de nationella åtgärderna för jordbrukares konkurrenskraft och valfriheten för både jordbrukare och konsumenter. För närvarande finns det inget som tyder på att man skulle behöva avvika från en subsidiaritetsbaserad strategi för samexistens och vidareutveckla harmoniseringen inom detta område.

Kommissionen anser att följande åtgärder måste vidtas när det gäller samexistens:

- Kommissionen kommer så snart som möjligt att göra en ekonomisk bedömning av konsekvenserna av fastställandet av eventuella framtida tröskelvärden för utsäde. Kommissionen kommer att föreslå en lämplig uppföljning i lagstiftning på grundval av den bedömningen.

- Kommissionen kommer att fortsätta COEX-NET:s verksamhet för att främja ett informationsutbyte med medlemsstaterna om samexistens när det gäller praktiska erfarenheter, forskning och övervakningsresultat.

- Tillsammans med medlemsstaterna kommer kommissionen efter samråd med berörda grupper av aktörer att utarbeta tekniska riktlinjer för samexistensåtgärder för enskilda grödor genom Europeiska kontoret för samexistens mellan grödor .

- Inom gemenskapens ramprogram för forskning kommer kommissionen att stödja ytterligare forskning på basis av tydligt fastställda behov som identifierats inom pågående eller framtida initiativ.

- År 2012 kommer kommissionen att lägga fram en rapport om samexistenssituationen i medlemsstaterna på grundval av information som tillhandahålls av medlemsstaterna.